

Charlie Hebdo Katliamını Meşrulaştıran İki Kötü Teze Cevap

10 Ocak 2015
Kerem Altıparmak

Charlie Hebdo katliamı sonrası Türkiye'deki "çok amaçlı" açıklamalar ve görüşlerin arkasında iki güçlü tez gözüküyor. Bir tanesi, "Kardeşim dünyanın her yerinde bir sürü insan ölüyor, 12 kişi Avrupalı olunca mı değere biniyor?" tezi. İkincisi ise "Ama onlar da dinimize hakaret ettiler, bunu hiç konuşmayacak mıyız?" tezi.

Her ikisi de boş tezler, birçok açıdan çürütülebilir. Ben birer basit gerekçenin yeterli olacağını düşünüyorum. Bunlarla yetineceğim.

Herkes eşitse Charlie Hebdo'ya neden daha çok ses çıkartılıyor?

Birincisi, yani dünyanın her yerinde insan öldürülüyor, neden sadece Fransa'dakiler haber oluyor tezi basit bir eşitlik tezi. Deniyor ki neden Avrupalı bir hayat, örneğin bir Afrikalı'dan değerli olsun? Bunu diyenler şüphesiz, ömürlerini insan hakları mücadelesine vermiş, dünyanın her yerinde yaşam hakkını savunmuş falan değiller. Ya da yıllardır bu ülkede, Türkiye'de yaşanan türlü katliamlara karşı bayrak açmış insanlar değiller, olsalar tanırdık. Yine de bir an için öyle olduklarını varsayalım. Sorun gerçekten ölenlerin Avrupalı olması mı? Şüphesiz bunun etkisi var ama salt neden bu mu? Herkesin hayatı eşit değerde değil mi? Eğer bu katliamın merkezindeki sorun salt bir yaşam hakkı sorunu olsaydı bu tez gerçekten tartışmaya değerdi. Oysa bunun öyle olmadığını biliyoruz.

Bir örnekle açıklayalım, hayattan sıkıldım o yüzden intihar ediyorum diyen biriyle, büyük bir siyasi mücadeleyi devam ettirmek için ölüm orucuna giren iki kişi arasında yaşam hakkı açısından bir fark var mı? Birinin yaşamının diğerinden daha değerli olduğu söylenebilir mi? Eğer eşitlik tezini savunuyorsanız muhtemelen cevabınız hayır olacaktır. Ne var ki, siyasi amaçlı olarak canından vazgeçen birçok insan on yıllar, yüz yıllar sonra bile hatırlanırken, intihar edenler onları meşhur eden başka bir neden yoksa unutuluyor. Yani bu iki kişi arasında yaşam hakkı açısından bir fark yok ama siyasi ifade özgürlüğü açısından çok önemli bir fark var. Örneğin Bobby Sands'in Kuzey İrlanda'da bu amaçla ölümü birçok kişi tarafından bilinir ama aynı coğrafyada intihar sonucu ölen binlerce insanı tanımazsınız. Giardono Bruno zamanında ölen başka kaç kişinin adını biliyorsunuz? Onun hayatı daha değerli olduğu için mi hayatını bir değer uğruna kaybettiği için mi biliyoruz kim olduğunu?

Şimdi Fransa'daki saldırı herhangi başka bir sivil hedefe yapılan saldırıdan bu yönüyle ayrılıyor. Masum insanların, birçoğunda da Batılı güçler tarafından katledilmesi tabii ki kabul edilebilir bir şey değil. Ya da İsrail'in Filistin'de yaptığı zulmü hiçbir şey haklı gösteremez. Charlie Hebdo cinayetinin bunlarla ilişkilendirilmesi de bu nedenle son derece sevimsiz. O derginin çizerleri hiçbir zaman Filistin'de veya başka bir coğrafyada yapılan katliamların destekçisi olmadılar.

Dağıtmayalım; Charlie Hebdo katliamını diğer sivil katliamlardan ayıran özellik niceliği değil yukarıdaki örneklerde olduğu gibi niteliği. Bu katliamda hayatını kaybeden sanatçılar sadece mizah yaptıkları, görüşlerini çizgiyle aktardıkları için hunharca katledildiler. Sadece onlar değil, bir daha kimse o konuda konuşmasın, çizemesin diye. Bu nedenle, saldırı sadece 12 kişinin yaşamının alınmasıyla ilgili değil. Onu aşan çok daha büyük bir anlamı var. Daha somutlaştıralım. O karikatürleri bugün Türkiye'de basmaya kim cesaret edebilir? Ya da İslam dini ile ilgili bir tartışmayı kim yürütebilir? Dinin ve özellikle de İslam'ın siyasetin kalbine oturduğu günümüzde, meşruiyetini bu inançtan alan siyasilerin eleştirilmesine yönelik bir saldırıdır Charlie Hebdo'ya yapılan. Bu yüzden 12 canın ötesinde, demokrasiye, ifade özgürlüğüne, mizaha, topyekun özgür bir dünya anlayışına yapılan bir saldırıdır.

Dine yapılan hakarete ses çıkartmamalı mı?

İkinci tez şu "Ama dine yapılan hakarete sessiz mi kalınmalı?" Ya da daha nazik şekliyle ifade edilirse "Tabii ki teröre ve bu saldırıya karşıyız ama dinlere de saygı gösterilmeli". Hayır, hiç böyle bir şarta bağlanamaz, bu saldırıya yönelik kınama. Yine somutlaştırmalıyım. Şu anda ben evimde herhangi

bir inancın kutsallarını çizsem, evdeki inançsız arkadaşlarıma göstersem, gülsük eğlensek, bu cinayeti işleyen düşüncedeki insanlara davetiye mi çıkarmış olacağız? Gelip, hepimizi tarasalar, onlar da dine saygılı olsaydı mı denecek yine? Biz "İnananlarla bir derdimiz yoktu ki oysa; kendi düşüncelerimizi paylaştık" diyemeyecek miyiz? Aynı şey değil diyeceklerdir. Doğru değil, yapılan yüzde 99 aynı şey.

Bundan sekiz sene önce Danimarka'da bir başka karikatür krizi yaşandığında, İslam coğrafyasında 100'ü aşkın insan hayatını kaybetmişti. Danimarka'da dandik sağcı bir dergi peygamber karikatürleri çizdi diye. Ölenlerin, oradakileri galeyana getirenlerin hiçbirinin okuma ihtimali olmayan bir dergi yüzünden bir sürü insan hayatını kaybetti. Şimdi durum farklı mı? Charlie Hebdo dergisine Türkiye'de atıp savuranlardan bu dergiyi gören, okuyan var mı? Hayır. Diyelim ki gördü, kendi isteğiyle mi yoksa birilerinin zorlamasıyla mı gördü? Kendi isteğiyle, çünkü kimse kimseye zorla Charlie Hebdo dergisi okutmuyor. Charlie Hebdo, bizdeki absürt zorunlu din dersi gibi kimseye zorla okutulmuş mu? Hayır. Özel bir çaba harcamadığınız zaman, isteğiniz hilafına bu sizin karşınıza çıkıyor mu? Hayır. Peki dün bu katliam yaşanmasaydı, bu derginin bu karikatürü yayımladığını kaç inançlı insan biliyordu? Muhtemelen hiç.

Kimse kimsenin inancına veya inançsızlığına söz etme hakkına sahip değil. Kimse Müslümanların, Yahudilerin, Hristiyanların inançlarına uygun bir hayat sürmek, onların kutsallarına saygı göstermek zorunda da değil. Eğer birilerinin bu karikatürler nedeniyle başkalarını baskı altına alarak inançlarını sorguladığını ileri süren varsa burada haklar açısından bir tartışma yürütebiliriz. Lakin eğer iddia şuyorsa; Dünyanın neresinde olursa olsun kutsallara laf edilemez, mizahı yapılamaz; o zaman bunun adı hak, saygı vs. değil kabadayılıktır. Gücünüz yettiğinde evime gelip, orada da insanları katledebilirsiniz. Ancak bu noktada söz konusu olan eşitlik, hak vs. değil bildiğiniz kaba kuvvettir. Bunun da zaten tartışılacak bir yanı yok.

Sonuç

Kısacası Charlie Hebdo cinayeti, en başta inananlar olmak üzere herkes için bir turnusol kağıdı. Kaba kuvvetten mi, yoksa özgürlüklerden mi yana olunduğuna dair.

Filistin'i ve insanlara zulmedilen coğrafyaları kaba kuvvetten yana tercihte bulunmak için kullanmak ise en hafifinden vicdansızlıktır.